

Gelders Archief

Toegang 0124

Inventarisnummer 5476

Betreft proces van Hima Christina van Delen in 1665

Pachtcedul Henrick Willems muller anno 1634

folio 1

(in de marge): D

(in de marge): Henrick Willems Muller pachtcedul Anno 1634

Copia

Op conditien ende vurwaerden naebeschreven heeft den weled. Jacob Ripperda heere tot Rysum en Harscamp ende de weled. veel eer- ende deuchtrijcke vrouwe Hijma Christina Ripperda, gebooren Van Delen desselffs huijsvrouwe voor haer en haeren erven in huijre uijtgedaen¹ en verpacht aen Henrick Willemsen ende Anna Reijners sijn huijsvrouwe ende haeren erven haere windemeulen tot Harscamp met het meulenhuijs ende kempkes² daertoe gehoorende ende sulx voor den tijdt van ses jaeren aenvanck nemende op toekomende mej des jaers 1635. Edoch aen beijden sijde reciproce³ vrij sal staen met drie jaeren daeruijt te moogen scheijden, mits 't selve een halff jaer te vooren opseggende voor welcke jaerlix pachten der meulen pachter jaerlix ende alle jaeren sonder kortinghe van drie schilden soo daer jaerlix uitgaen ende bij pachter gedraegen sullen worden, betaelen sal in goeden claeren winterrogge acht en vijftigh molder, dat molder tot vier schepel Arnhemse mate gereeckent. Van welcke acht en vijftig molder alle halff jaer de gerechte helfte aen eenen merckt, waer het den heere verpachter binnen strooms⁴ gevallen⁵ sal, van den muller sullen gebracht en geleverd worden, als op Martini d'een helfte ende maj daeraen volgende d'ander helfte, waerbenevens pachter jaerlix ende alle jaer op Martini aen den lantheer ofte sijnnen erven leveren sal een goet vet vercken van hondert en vijftigh pont goet schoon speck, eene goeden vetten haemel [*dat is een gecastreerde ram*], vier paer volwassen hoender, vier pont goede brootsuiker, een pont

folio 3 (waar is folio 2? Blanco?)

gember ende daerenboven wat welgemelte lantheer tot sijnne huijshouinge aen rogge, weijte, boeckweijte en wat voor koorn 't selvighe sijn mochte van doen ende nooden heeft. Dat selvighe sal de pachter melffter vrij maelen⁶, oock in haere eijgene sacken op den huijse Harscamp leveren. So ytwes⁷ inde tijdt van de voornoemde ses jaeren aende meulen ofte meulenhuijs te repareren ofte timmeren voorviel, sulx sal op naevolgende wijze gehouden worden, eerstelick dat soodaenighe reparatie ofte timmeringe niet sal geschieden buijten voorweten van de heer verpachter ofte

¹ uitgezet, uitgeleend

² stukjes land

³ wederzijds

⁴ bedoeld wordt een markt binnen het gebied waar de molenaar werkt

⁵ hier: behagen

⁶ zonder maalloon (molfter, melfster, molster) malen. In GB bestaat nog het woord 'multure' (prijs van malen)

⁷ iets (D: etwas)

bestalter⁸ die sijn ed. daertoe sal hebben gequalificiert. Het holt ende ijserwerck sal bij den heer verpachter daertoe worden gedaen, maer de moller als pachter sal 't selvighe met sijnen waegen ofte karre haelen ende onder de meule brengen, de timmer- en arbeidsluijden met sijn peerden haelen, de selve nootdrufft, kost, bier ende onderholt verrichten, soo oock ytwes an de roeden sijn sijn nieuw offte olt aen hecken ofte hecknegelen⁹ nodich, dat selve sal insgelicken de muller daertoe verschaffen, sonder ijtwes den lantheer ofte sijnner erven daervan in reeckeninghe te brengen. Maer wat pachter aen arbeidsloon voor de timmerluijden ofte ander bewijslick mochte uijtkeeren ende verschieten, 't selvighe sal soms in reeckeninghe worden gevalideert ende goet gedaen. Indien het oock gebeurde dat eenen meulensteen van nooden waer tot die voorsegde meulen soo sal den heer verpachter alleen daertoe doen waegen ende peerden ende de pachter ofte muller sal de kosten draeghen

folio 4

en deselve van de plaetse haelen ende onder de meulen leveren, oock mede de selve steen op sijnne kosten op de meulen brengen ende leggen laeten.

Den pachter sal het meulenhuijs venster-, dack- ende muerdicht geleverd worden, ende sal pachter geduyrende sijnne pachtjaeren alsoo onderhouden ende t'eyndens de pachtjaeren alsoo wederom overleveren, uijt de ses schepel geseijs soo pachter mede bij de meulen sijn gedaen sal den heer verpachter den thient met de darde garff trecken, die van den muller sullen worden ingevuijrt¹⁰ en gedorst en 't geene uijt den darde garf sal komen nae advenant¹¹ 't selvighe sal pachter claer en schoon aen de naeste merckt gehouden wesen te leveren, gelick hij oock de jaerlix schuldige pacht ter rechter tijdt sal leveren ende inbrengen ende dese huijrcedul in alle sijnne pointen voldoen ofte anders van sijn hebbende huijraeren versteecken sal blijven. Soo bij tijden van oorlogh de meulen mochte worden verdestrueert¹² ofte schaede mochte lijden van niet te kunnen malen, sal daerinne wie¹³ boven ende beneden gehandelt worden, maer soo eenighe andere hetsij kleijne ofte extraordinari groote schaede ende toeval door des pachters ofte der sijnnen onachsaeemheijt ende versuijmenisse /¹⁴ genoomen wat door de geweldighe handt Godts geschieden mochte de meulen ende meulenhuijs mochte toekeeren sal den pachter ofte sijnne erven gehouden wesen soodanighen schaede te repareren en te verbeteren soo pachter / 't welck Godt verhoede mochte aflijvigh¹⁵ worden sal sijn tegenwoordighe huijsvrouw ofte kinderen geduirende de pachtjaeren worden gecontinueert.

folio 5

Gelick oock bij den heer verpachter wort geaccordeert dat pachter sijn tegenwoordighe soonen ofte dochteren dese pacht sal moogen overdoen, sonder aen ijmant anders mits dat bij de selvighe weduwe alvoorens voldaan ende achtervolgt den inhoud van dese huijrcedul.

⁸ = besteller: iemand die iets regelt of ergens over beschikt

⁹ spijkers voor het houtwerk

¹⁰ ingebracht

¹¹ = navenant

¹² verwoest

¹³ zoals

¹⁴ normaal betekent het teken /: 'haakje openen' en het teken :/ 'haakje sluiten'. Hier begrijp ik het niet.

¹⁵ aflijvig worden = overlijden

Pachter sal mede gehouden wesen daertoe versocht sijnde, te stellen twe goede suffisante borgen alhier onder den ampte van Eede geerfft, die haer elck een voor al¹⁶ en als principael sullen verbinden voor den scholte van Eede van dese huijrcedul in alle sijne clausulen ende punten te sullen voldoen, onder renunciatie¹⁷ van de exceptien¹⁸ excussionis divisionis et ordinis¹⁹ gelick oock des versocht sijnde pachter gehouden sal wesen sijne goederen voor den scholten daeronder deselve geleghen te verbinden en te verwillekeuren²⁰, oock mede des noot sijn pachter ende borge ongereede goederen in specialem hypothecam²¹ voor de voldoeninghe deses te verbinden. Tot voldoeninghe en naekominghe van 't geene voorsegde parthien verbinden haerluijden personen ende goederen hebbende en toekommende egeen²² uijtgesondert alle deselve vrijwillich onderwerpende d'executie²³ van alle heeren hoven rechten ende gerichtten, met renunciatie van alle exceptien ende privilegien desen contrarierende. Alles sonder argh ofte list; in oorconde sijn hiervan twee eensluijdende pachtcedullen gemaect ende bij den heer verpachter en pachter neffens desselfs huijsvrouwe ondertekend. Actum op den huijse Harscamp den 3. December 1634 en was ondertekend Jacob Ripperda attestor ut supra²⁴, Hima Christina Ripperda gebooren Van Delen, Henrick Willemsen.

Dit is + 't merck van Anne Reijers

¹⁶ hoofdelijk aansprakelijk (de hele schuld kan bij één opgeest worden)

¹⁷ afstand doen van het recht

¹⁸ verweerschriften, protesten

¹⁹ over het uitwinnen van de schuld bij de hoofdschuldenaar en van de verdeling en rangorde der schuldenaren

²⁰ zich verbinden voor de rechter op verbeuring van straf

²¹ tot speciale zekerheid

²² waarschijnlijk bedoeld: geen, maar wellicht echtgenoten? eigendommen?

²³ ten uitvoer brengen

²⁴ bijzitter, zoals boven gemeld